

1994

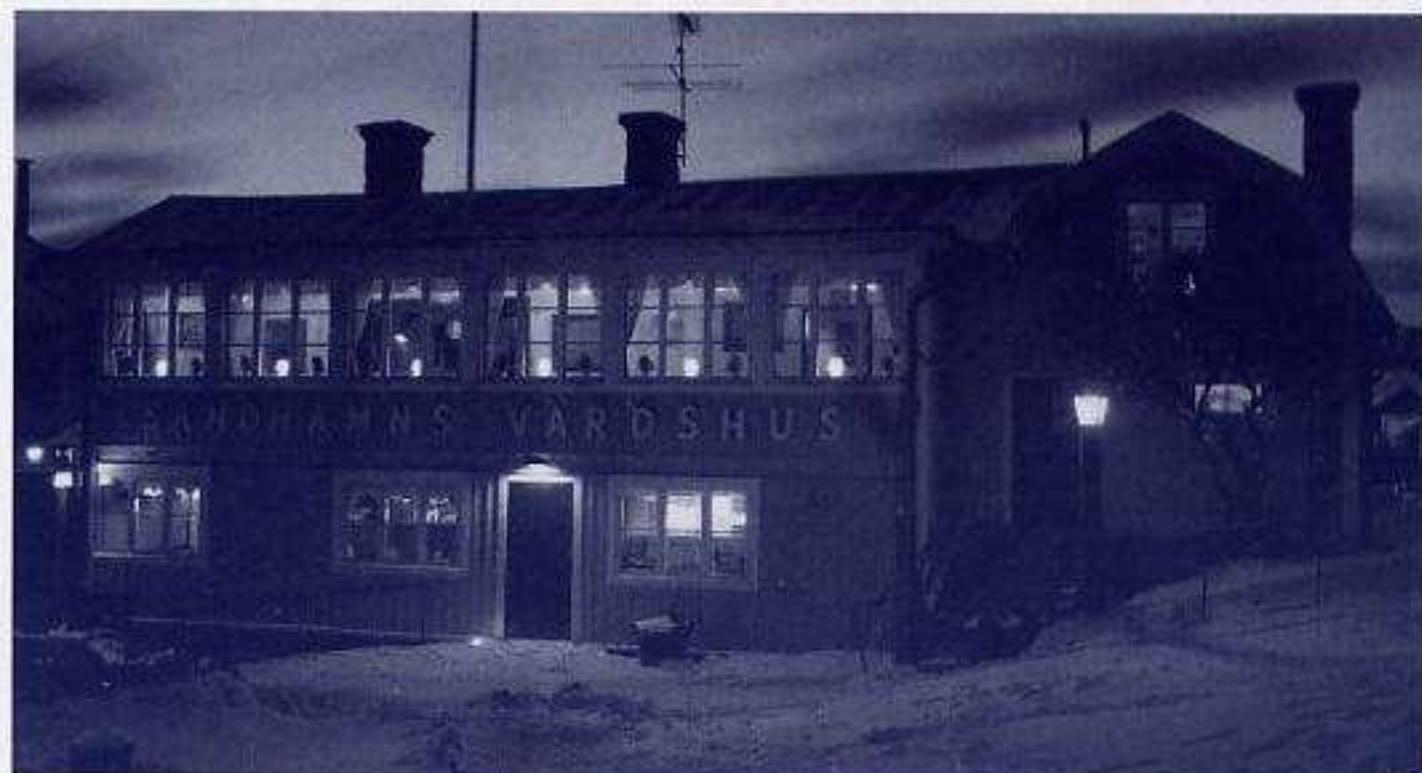

TIDNINGEN FÖR ALLA

SOLBACKA ELEVER

Solbacka Tidningen

Välkommen

DAGS FÖR SANDHAMN DEN 28-29 OKTOBER.

Jaha.. Så är det dags för årets Sandhamnskalas, som Lasse Wikström på Sandhamns Värdshus som vanligt ordnar till minnesrika tillställningar i senhöstens vackra skärgård. Det blev som vi trodde att det skulle bli förra hösten. Gästantalet växte ytterligare och vi blev inte mindre än 46 personer till bordet. Lasse serverade en delikat skärgårdsmat, som han har tankt att upprepa i år igen.

Det är trevligt det där att kunna gå och ta efter eget tycke och smak. Åta så mycket man vill och i egen takt. Det gör också att det blir ett otvungen sätt, som ger utrymme för att flytta lite efter behag under middagen.

I år har också Bosse Stibeck och Torgny Zetterling lovat att bidra med lite godsaker för att visa vad de kan erbjuda från resp. företag. Bosse står för en omväxlande vitt och rött vin, "Jacobs Creek" och Torgny bidrar med härlig rökt lax på skärgårdsbuffén, som vi naturligtvis alla är glada och tackslamma för.

SA HÄR SER LASSES SKÄRGÅRDSBUFFÉ UT 28-29 OKTOBER 1994:

Tre sorters strömming, (nyupptagna från grannön Harö), rökt lax å la Torgny, lotsmästare Östermans sotare, mor Signes stekta aborre och mycket annat smält och gott. Varmt som kallt. Till detta serveras öl, snaps, rött eller vitt vin. Därefter serveras dessert som fortfarande Lasse ville hålla hemlig. Vi kan kalla den "S/S Sandhamns Express-Surprise". Till detta blir det kaffe & punch, och för dem som är sugen på en starkande Irish-coffe har Bosse lovat att bjuda på en sådan. Inte illa!

Resan ut till Sandhamn kan göras på flera sätt. Antingen tar du bilen till Stavsnäs brygga eller också SL-buss 433 från Slussen. Avgång 17.21. Denna transport står du själv för. Samåk, är en annan bra idé.

Passbåten till Sandhamn, som Lasse redan har bokat, går exakt 18.15 från Stavsnäs brygga (framför Waxholmsbolagets terminal). Val ombord kan ni koppla av med en öl innan vi lägger till vid stora segelbryggan i Sandhamn en halvtimme senare. Var och en får rum på hotellet och 19.30 samlas vi på Värdshuset för kvällens och nattens munstrationer.

Frukost serveras på hotellet för samtliga, varpå styrelsen möte äger rum för de som är berörda och intresserade. Lasse ser därefter till att en passbåt tar er tillbaka till Stavsnäs. Snabbt och smidigt. (Förra året stannade många kvar för en god lunch innan båtan gick tillbaka. Kan rekommenderas, men ingår dock inte i kalaspriset).

För allt detta har Lasse lyckats pressa ner till det närmast otroliga 550:-/person. Då ingår allt detta. Transport, logi, middag och frukost. vem kan motstå en helg som denna i skärgården. Men det är viktigt att ni bokar så fort som möjligt eftersom det faktiskt inte finns obegränsat med plats.

Ring Lasse och boka på 08-571 532 64 eller faxa 08-571 532 40.

Senaste anmälndag 23 oktober.

Lasse

Solbacka Tidningen

TIDNINGEN FÖR ALLA

SOLBACKA-ELEVER

1994

Tidningen för Solbackas eldsjölar utgiven av Föreningen Solbackapojkarna.

I redaktionen: Lennart Jarnhammar & Jan Munkberg.

Tidningens adress: c/o Jarnhammar, Villagatan 24, 114 32 Stockholm.

Tidningens tel: 08-663 02 15 dagtid, fax: 08-662 87 25.

Tidningens & Solbackapojkarnas postgironummer: 130919-4.

Tidningen utkommer med ett nummer per år.

MAGISTER BERGERS HEMLIGA SKATT.

Egentligen kände jag magister Berger mycket lite. Trots att jag under de sista åren jag gick på Solbacka hade honom som klassföreståndare. Jag minns att jag tyckte att han verkade uppgiven över den nya tiden under slutet av 1960-talet. Han verkade sorgsen på något sätt. Kanske hade det också med att göra att han själv skulle göra sitt sista läsår tillsammans med vårt sista 1969. Skillnaden var bara att han hade varit på skolan i nästan 40 år längre än vi.

Kanske jag hade en känsla att han var från en annan tid. Från långt tidigare generationer som för evigheter sedan hade levt ett annorlunda liv på skolan. Vi hörde ibland talas om någon gammal lärare som vi naturligtvis hade svårt att placera in i ett sammanhang. Skolans historia var som en hemlig dis, som ingen tycktes vara intresserad av att berätta något om.

Eller var det helt enkelt så att förlusten efter Folke Goding hade så i grunden slagit undan benen på skolans ledning att man tappat fotfästet inför den nya och anstorsmämde framtiden i mitten av 1960-talet. Var det så att skolan stod inför en framtid och ett framväxande samhälle, som man tyckte enbart var hotfullt och helst skulle vilja ha på en plats långt, långt bort från Gryt och Stjärnhov. Inte vet jag.

Men jag har under flera år förundrat mig över, att när vi hälsades välkomna till Solbacka den där soliga mardagen i slutet av augusti 1966, fanns det ingen som nämnde ett ord om skolans tidigare år. Var det något som inte borde berättas, fanns det något att skämmas över. Eller var det helt enkelt så att det helt enkelt inte fanns någon som kunde berätta något.

Nu vet jag bättre. Jag vet att magister Berger visste en hel del. Men kanske ville han ha sina minnen för sig själv och slippa konfronteras med den brusande och oborstäde 60-tals vägen som höll på att bryta ut i stormstyrka.

Kanske ville han hålla kvar de där personliga lyckliga åren som han haft så många av på Solbacka.

När han ställa avled 1990 var han angelagen om att alla hans bilder och övrigt material skulle skänkas till Solbackapojkarna och skolans minne. Jag blev därför ombedd att åka ner till Jättna och i hans bostad gå igenom det som skulle komma att bli av intresse för eftervärlden. Det var en märklig känsla att komma in i, inte bara i en avlidens människas alldeles privata värld, utan också in i en svunnen värld. En värld från 1930- och 40-talen. Jag samlade allt jag trodde skulle bli av värde från denna skatt av Solbackiana som jag ställdes inför. Allt förlades till överväningens på Klosteret och lästes in i de gamla garderober som en gång var skolans föreståndarinna fröken Hansson under åren 1901-1911. En snabb genomgång gjordes av innehållet, som jag i min enfald trodde jag kunde hålla kvar i minnet.

Sedan dess har tiden runnit iväg. Många gånger har jag tankt åka ner och närmare gå igenom allt detta. I våras tog jag mig tid och för ner. Vad jag fann var över mina vildaste förväntningar. Framförallt finns här en bildskatt som inte bara innehåller svart-vita och diabilder, utan här finns bevarade filmer som är ihopklippta och med stor medvetenhet skildrar skolan under en lång foljd av år. Filmer som många har fått titeln "Ett år på Solbacka" och därefter berörda år. Det kommer att ta en hel del tid att gå igenom allt detta, men jag tror att det är nyckeln till det hemlighetfulla som ingen tankte på att delge oss när vi kanske som bäst behövde det. Eller kanske var det redan försent.

Jag är i alla fall tacksam för att fått förtvivlandet att få ta del av denna skatt och för att få forsa det vidare till Solbackarkivet på Landsarkivet i Uppsala. Tack Harry, jag tycker mig känna dig lite närmare nu!

Lennart Jarnhammar

Solbacka-Tidningen

Kommer ni ihåg att vi tidigare hade en rubrik i tidningen som hette "Hört, Hänt och Sett", det var de tre orden vi skulle bygga upp skvallret på. Lite bullar om bullar. Så jag lade helt enkelt in ett dokument i datorn som hette "Skvallret går" och sedan var det bara att fylla på så fört det kom in något. Tills det var lagom att sätta igång tryckpressarna.

Föreningens klippa, vår ordförande Bertil "Titus" Wikström.
Fleuder på Solbacka, 1933-1943.

Det är väl enklast att börja med Solbacka och berätta lite vad som hänt sedan sist. Då ringde jag ner för att få skvallret direkt från platsen och vårt språkrör Birgit Nördling, som svarade glatt att hon just sagt upp sig. En något överrumplad redaktör frågade naturligtvis av vilken anledning och insäg att vi just förlorat en av våra sista suportrar på Solbacka. Men Birgit förklarar det med att hon nu tycker att hon gjort sitt och den nya ledningen inte tycks inse att man borde investera i någon form av reklam eller lyfta lite från den stillastående situationen som härskat från den dagen Lars Nördzell slutade. Lars ja, som en parentes kan vi berätta att han varit nere i Sevilla och hjälpt Carl Jan

Granqvist med restaurangen på Sverigepaviljongen. Och där träffade Anita. Tycke uppstod direkt, varpå det blev giftemål hemma på gårdsplan på Grytsberg i sommarvärmen. Lars och Anita bor nu på Grytsberg men arbetar i Linköping resp Stockholm. Vi önskar dem lycka till.

Nu återvänder vi till Solbacka och kan berätta att anläggningen har fått en ny och ambitiös chef. Han heter Per Lindberg, är 34 år och kommer från Oxelösund. En ny typ av chef som under sin provtjänstgöring mest kanske vill visa framfötterna genom att spara pengar. Det är naturligtvis inget som lyfter någon verksamhet. Landstinget driver Solbacka vidare och Lindberg har tidigare varit verksam för kanotsporten i Nyköping.

Vi har också lyssnat med våra arrendatorer Jan "Munken" Munkberg och Lars Wikström om hur det har gått att hyra Sjöstugan efter deras fina restaurering. Några kända ansikten dyker dock upp år från år och det är Carl Gustav och Caroline Wrangel som varje sommar tillbringar ett par veckor vid Kyrksjön. Det gör också Hugo och Åsa Henritz med familj. De är också nere under vintern och njuter av skidspår och skridskoisar.

Eftersom Sjöstugan inte utnyttjas tillräckligt har vi på det sista styrelsemötet beslutat att låta Munken och Lasse slippa den beryngande arrendeavgiften mot att de ser till att Sjöstugan fungerar som den ska. I samma resonemang har vi också beslutat att försöka använda Sjöstugan för vår egen räkning på Solbackadagarna.

Solbackadagarna 1994 blev en stor framgång. Dels för att vi i år bröt en tidigare nedåtgående trend då det gäller besökarkantala. Och dels för att vi trots att den i våras utskickade medlemsmatrikeln gjorde sitt till för att naturligt kunna söka upp och tillsammans besöka Backen för att firar ett jubileum. Som redaktör för tidningen och med tanke på att jag är så ung att jag gick ut 1969 kan jag ibland ha svårt att hålla isär alla glada ansikten och framför allt när var och en slutade. Men med lite hjälp av deltagarlistor kan jag bara nämna några av de 66 personer som var med vid middagen. Bland de riktigt glada var de pojkar som fick sina studentmössor 1944 och som foljdakligen firade 50-års jubileum. Det var Rolf Hintze, Nils-Olof Tollbom, Axel Wadström, Melcher Ekströmer, Hans-Erik Lundgren, Gunnar Skoglund, Hans-Jörgen Renck och Nils Rasmussen. Alla med en karikatyr av sig själv på bröstfickan. Karikatyror som kommit till i samband med någon av de tidiga 40-talets Solbacka-Tidningar. För övrigt var det också Nils-Olof Tollbom som var ansvarig för den första Solbacka-Tidningen. I ett brev berättar han kort om upprinnelsen: "Vi var ett par stycken - Allan Gramer och jag - som tyckte det var skräp att det inte fanns någon skoltidning. Trots en del "muller" från Foibos lyckades vi knäpa ihop en tidning men det dök upp ett problem - Folke Goding tyckte inte att ansvaret skulle ligga hos eleverna. Det beslöts - dvs HAN beslöt att vi skulle utse en redaktör från Solbackapojkarna. Dom hade inte ett dyft med tidningen att göra men kom att få. Och det var en jätte tur för annars hade vi aldrig fått uppleva 52 årgångar.

Allan Gramer försvann efter examen men undertecknad medverkade i några år som tecknare. Och så småningom som arkitekt. Tiden gick och en vacker dag kallades Sten-Otto Liljedahl och jag som medlemmar i Solbackas styrelse, men det är en annan (tolig) historia", avslutar Nils-Olof och undertecknar sitt brev med "Kluddvig".

I samband med dessa glada gossar har jag också fått en trevlig och tolig kontakt med Rolf Hintze, som under många år varit verksam som reklamfotograf under 1940-, 50- och 60-talen i Stockholm. Senare blev han tvungen att göra ett upphåll beroende av sjukdom, men kom sakta men säkert igen men då med en helt annan inriktning. Han hjälpte under flera år Riksantikvarieämbetet med dokumentering av kulturhistoriskt viktiga byggnader och platser i Sverige. Idag är han en ungdomlig pensionär och med en god kontakt med flera av de gamla kisarna från 1944. Så sent som i början av september i år hade han en 6-timmarslunch för vår käre gamla magister Kalle Holm och hans hustru Hjördis, med var också Nils-Olof Tollbom, Börje Nilsson, idag bosatt i Spanien, och Axel Wadström. "Vi var Kalle Holms första elever när han kom 1942 som gift pater till Gamla Reserven". Men det är inte bara toliga saker som händer. Med åren faller gamla kamrater ifrån, något som man dessvärre får lov att lära sig att leva med. Studentkullen uppgick 1944 till 21 stycken, varav 6 tatinare och 15 realare. Redan på 50-talet gick 3 boet, Lars Fredrik Lindhagen, Carl-Axel Sprakarn och Gunnar Källström. Några finns det vaga uppgifter om Bengt Anell som troligtvis gav sig iväg till Australien och Ragnar Blomberg till Kanada. Rune Falk och Alf Liljestrand är också "fösvunna" och om några vet något mer om dessa gossar går det bra att höra av sig till Solbacka Tidningen. De sista åren har med stor saknad och sorg foljande avlidit av de forna 44-års män: Gösta O'Konor 1986, verksam som ingenjör vid SAAB i Linköping. Lars-Erik Ohlsson 1990, bankdirektör i Stockholm. Bengt Terling 1994, förvaltare i Kalmar och nu allra senast Tom Holm omtyckt flygare och seglare.

Åter till något som hade med de lyckade Solbackadagarna. Då tänker jag osökt på min vän Bengt "Garvis" Brännstam från Hjo. Tänk om flera var så oerträdd och vänlig som han. Med regelbundenhet får jag samtal och småsnack om Backen. Många gånger är det just detta med att "okända" ringer och har något på hjärtat. Ibland kan jag hjälpa och ibland inte. Men det går alltid att ge lite tips. Alla är alltid lika vanilga och det är just det som gör att det känns meningfullt att göra ytterligare en tidning.

Var vad jag nu? Jo med Bengt..? Han lyckades samla ihop ett digert studentgäng. Lars-Wilhelm Sjöqvist, sörmållan som bor i Stockholm, Hans Holck-Clausen från Glumslöv, Olle "Nappen" Carlman läkare i Stockholm, professor Lennart "Äbrax" Albinus i Uppsala, Stina, som för övrigt var enda flickan i klassen och hennes Gunnar Carlsson båda från Sparreholm, "Garvis" själv som är pensionerad jägmästare och bonde "som numera odlar lite bin". Vidare ännu en sörmållan Pelle Frisenfelt från

Malmö, Håkan Prytz-Johansson från Näsviken och Fredrik Hök från Saltsjöbaden. De sista har jag tyvärr inte fått veta vad de är sysselsatta med. Men vi var glada att de kom till Backen.

Som vanligt var den en massa andra välkända ansikten på plats. Vad sägs om några magistrar som är trogna. Hans Norrman som mer och mer befinner sig på norrländsegendomen med hustrun Eva. Deras dotter Maria är förövrigt numera bosatt i Singapore och gift amerikanskt. Acke Eriksson är numera bosatt i Gnesta och en ofta sedd gäst i dessa sammanhang för övrigt suppleant i Solbackapojkarna. Andra välkända styrelseansikten var allsmäktigt rådande ordförande Titus Wikström och Törsten Cronlund. Vad skulle vi ta oss till utan dessa giganter i styrelsesammanhang.

Ove Svedberg, Janne Munkberg, Ubbe Torell, Guille

Still going strong. Vår ständige sekreterare Törsten Cronlund.
Elevår på 1923-1929.

Carlsten, Bosse Stibeck, Heinz Decker, Thomas Eriksson, Anders Engvall, Dan Johansson, Thomas Edberg, Lasse "Sandhamn" Wikström, Bengt-Olof Norrby. Utöver detta styrelsegäng har vi glädjande nog valt in Johan Zetterqvist, en gosse som var en av de allra sista eleverna på skolan innan nerläggningen.

I vimlet skyntade också ansikten som gamle VD Sven Fredholm, numera stillsamt boende på Jättna där jag tror jaktritresset tar mycket av tiden. Om han inte dagligen blir allt förbannad över den nya golfbanan som tagit koll på de gamla jaktmarkerna. Jag kan förstå honom. Lotta Kirschbaum, numera gift med Bobby Claeson i Stockholm,

dök plötsligt upp tillsammans med Catarina Hedberg. Vackra varelser som klarar anstormningen av kavaljerer på ett imponerande sätt. Båda gick ut som allra sista eleverna på skolan. Appropå vacker varelse vill jag bara nämna Lill-Marie Persson, tidigare Pettersson och student 1969, hon är läkare och hudspecialist i Mariestad och Skövde. Utöver detta kall har hon också en passion för modern konst och i synnerhet svensk skulptur. Hon reser land och världen runt för att ge med sig av sina kunskaper och att slinka in här och där för att hitta mer av skulptur och konst.

Nu om något helt annat. Jag skall snart återvända till vårens kalas på Solbacka. Men innan dess tänkte jag berätta om en liten sammanslutning som har uppstått under de sista tio åren. Det började med en liten enkel jul-lunch som jag och Martin Styren avåt. Året därpå kom naturligt Jerker "Pekka" Olsson-Runnqvist med, eftersom

Matsgård, som ses varje år på Luciadagen på Nils-Emils på Folkungagatan på Söder i Stockholm. Även i detta glada gång har vi de sorgliga nyheterna att berätta att både Barbro von Heland och Jack Versteegh gått bort.

I Stockholm stöter jag ibland på kända och okända ansikten från Backen. För en tid sedan stötte jag på Per von Bonsdorff, som också han har satsat på en reklamkarriär och egen annonsbyrå efter ett antal praktikår i annonsbyråbranschen. Han slutade med en realexamen 1968. Några som också gick ut under de sista åren på 60-talet var Svante Bachrendtz, som senare var med att skapa Cityakuten och idag bosatt i Saltsjöbaden. Richard Letström har efter många år i Tyskland återvänt till Stockholm och till en ny bostad i Djursholm. Rutger "Musse" Lindahl är verksam som veterinär i Sörmland, närmare bestämt på Tistad tillsammans med hustru Lena och två söner. Men är det någon som vet var

Här är mannen som ser till att allt fungerar på våra kalas. Vår klubbmästare Janne "Munken" Munkberg.
Elevår på Solbacka 1967-1970.

vi under dessa år på 1980-talets umgicks nästan lika mycket som när vi slutade 1969. Nåval. Efter några år anslöt vi Gingi Löwenhielm, Göran "Gebbe" Gebenius, min käre gamle ruvnskompis som tagit sitt försuvt tillsammans och flyttat tillbaka till Stockholm. Därefter har jag roat mig med att ibland bjuda in en hemlig gäst. Alltid någon som har en naturlig koppling till åren i slutet av 1960-talet. Då har det varit naturligt att först bjuda in Martin Gerentz, journalist i Stockholm och därefter Jens Sucksdorf, reklamman med egen annonsbyrå i Stockholm. Det har blivit många årliga färder, men vi återvänder alltid till baren på Grand Hotell och Stockholms vackraste barutsikt. Motena är årligen obligatoriska till Lucia och till någon försommarkäll innan semestrarna börjar. Snart är det dags för en ny hemlig gäst! Själva ideen fick jag när jag blev inbjuden till det gamla glada gängen runt Ingmar

"Sillen" Nyström tog vägen? Faxa om det eller om något annat som vi kan svalla om i nästa nummer.

Skvallerfaxen: 08-662 87 25.

Vi läser också i de stora morgontidningarna att Hans Corell blivit utnämnd till FN:s nye rättschef. Ett toppjobb som han själv beskriver "Han skall avgöra om FN:s olika aktioner och handlingar står i överenskommelse med folkrätten och FN-stadgan". Hans är född 1939 och son till Gryts gamle kyrkoherde Alf Corell. Hans gick ut 1959 på Backen och har sedan dess haft en rad toppjobb inom UD. Sedan 1984 har Hans varit ambassadör och chef för UD:s rättsavdelningen. Vi gratulerar å det ljudligaste å det nya jobbet. En annan som under de senaste åren fått utmärkelser av de finaste slaget är Kaj Sjunnesson och hans fru Ann. Efter att erhållit både Gastronomiska Akademins och Tidningen Gourmets finaste utmärkelser för utomor-

dentlig dilammsproduktion har de nu erhållit "Diplome pour la mérite Gastronomique" från det exklusiva gourmet-sällskapet M. Sandahl Foundation, som hedersmedlemmar hör Tore Wretman, Werner Vogeli och Carl-Jan Granqvist på Grythyttan. En annan gammal känd Backenkis är naturligtvis Eric Lallerstedt som tagit sig an den gamla funiksrestaurangen Gondolen i Katarinahissen. Annu en utmärkt restaurang till Stockholm. Vill ni åta gott på Baneratans "Cocko & Carmen" eller på Strömma Kanals "Östanå 1" skall ni ringa Cocko Frisk, som enligt mitt omdöme har den bästa restaurangen på alla de populära ångbåtar som trafikerar Stockholms vattenvägar. En annan lite udda krog är "Jesses Krog" som under de senaste åren har en allt större publik, främst söderfolk hittar dit. Det är Jens Norén som är krögare och som har byggt ut för att stå emot anströmningen. Ernst Nyberg, som bor i Nacka Strand, äker praktiskt taget varje dag den långa vägen ut till Kärrtorpsvägen 10 och smörjer kräset. Staffan Linder driver fortfarande BZ-terrasen i Berzelipark, granne med Berns Salonger, när han inte är jagar med "Figge" Arfwedson. Fredrik Cederlund, har haft många järn i elden under åren. Det senaste projektet som han hoppas mycket på är att återskapa de gamla familjetraditionerna genom att ta upp den Cederlundska Ponschen i egen produktion igen. Dan Frygelius är fortfarande verksam med konst och antikviteter, men vars hjärta alltmer tycks tillhöra trakterna i mellersta Sörmland där han är bosatt under helger och sommarmånaderna. Planerna på att hitta något nytt runt Misteln har funnits en tid. Dan har under alla år också haft kontakt med Per Unsgaard, som är kyrkoherde i Bromma och blivit mer eller mindre en huspräst och nära vän till flera av de kompositörer som han gick ut med 1966. En bland dessa är Tommy Weiss med familj.

En annan ur dessa stora studentkullar är Fredrik von Matern, som har en son tillsammans Beata Holmqvist, student 1970. Hålland träffar jag Fredrik på Dalarö hotellbrygga då han vantar in Ornöfärjan. Han har nämligen köpt och rustat den gamla Lättinge kvarn på Ornös sydostsida. Här tillbringar han så mycket tid han kan, då han inte undervisar på Nyckelviksskolan och arbetar med utställningar och annat som har med verksamheten att göra. Han har dessutom gästar Sjöstugan i höst, då i sällskap med sin son.

Som vi alla inser går åren och det innebär att allt fler lämnar oss. Jag tycker bara det är på sin plats att här också i kortet nämna de som de senaste åren gått bort. Även om jag tyvärr inte har några närmare uppgifter att berätta. Carl Börje Agartz (Spanien), Ulf Engzell, Nils Frestadius, Björn Trapp, Palle Wollin, Ingrid Sjönesson och Per Shultz.

Lärarskäller är alltid av stort intresse. Här är det senaste. Fortfarande är Bosse Magnusson bosatt på Jättna och verksam som litteraturkritiker. Så sent som 1989 tilldelades han Landstinget Sörmlands kulturstipendie "för många års fina kulturinsatser inom litteraturens område".

Träkigt nog gick i år Erik "Stor-Sparris" Larsson bort, även han under många år bosatt på Jättna. Magister Axel

"Acke" Ericsson, bosatt i Gnesta, är med på de flesta kalasen som föreningen anordnar, till glädje för alla. Hasse Norrman är en av våra verkliga äldre gentlemen, som också han för det mesta är med. Karl-Erik "Kalle" Holm bor numera med sin Hjördis i Bergshamra strax norr om Stockholm. Still-going-strong. Tro heller inte att Arne Bryntse har tacklat av. Arne är bosatt på den gamla Bryntsgården i närheten av Jarvis i Hälsingland. En gård som sedan 1500-talet varit i familjen ägo. Han har tillsammans med sonen Göran (s 1964) gjort ett intressant forskningsarbete kring betydande svenska vetenskapsmän under 1600- och 1700-talen. Utöver detta finns det givetvis tid över för lite schack. Dottern Karin (s 1970) är gift och bosatt med man och två barn i Lund. Hon har det senaste året varit verksam med ett forskningsprojekt för Komunförbundet i Lund. Snart dags för ett doktorerande har vi hört det ryktas. Men nu tillbaka till magistraterna.

Andreas Ehn är sedan 70-talet bosatt och verksam i Uppsala. Virs och blixtrande som vanligt. Erik Nordling bor kvar i Stjärnhov med sin Birgit och har blivit mortar. Men mest befinner han sig bakom datorn i arbete med

Magister och styrelsesuppleanten Axel "Acke" Ericsson.
Lärarår 1942-1973.

några av de många lärlostocker han alltid är sysselsatt med. Carl "Calle Wetter" Wetterström är bosatt i Motala och undervisar där som på Backen. Ulf Hellvard var senast bosatt och verksam i Nyköping och Stig Nistedt i Mjölby. Han tog ett sabbatsår från läraryrket och gjorde en omfattande resa genom hela Afrika tillsammans med sin hustru under åren 1986-1987. En resa som gav många och omtumlande minnen och ny kraft för läraryrket.

Martin Österdahl finns i Växjö och Åke "Joffa" Josefsson någonstans i det mörka Småland. Reidar Sunnerstam finns i Norrköping. Per Tranqvist i Nyköping, Bosse Andersson i Uppsala, Lasse Wall i Åkers Styckebruk och Lars-Oskar Nilsson i Flen. Många har naturligtvis hunnit gå i pension, men flera är fortfarande verksamma som lärare. Några är sedan flera år borta, Tor Lundberg, Karl Björkman, Harry Berger och Arne Isenius. På något sätt bildar alla dessa lärare stommen till många av de historier som så många älskar att berätta.

Glöm inte Skvallerfaxen: 08-662 87 25. Alla som faxar får ett litet skolmärke att sätta på bilen.

BILDER FRÅN SOLBACKADAGARNA 1994:

Det blev en annorlunda helg på Solbacka den 28-29 maj i år. Annorlunda på det sättet att vi i år bröt trenden av tidigare års allt samre anslutning till vårfestligheterna. Naturligtvis beror detta på en rad olika saker men kanske mest på den medlemsmatrikel som sändes ut i våras. Mottagandet har varit mycket positivt och som nog har bidragit till mångas nyvunna intresse för att samlas igen.

Glädjande var också att så många "gamlingar" kom. Tidigare har det främst varit de yngre generationerna som stått för deltagandet. Nu fylldes Mässen med gamla elever från 1930-, 1940-, 1950- och 1960-talen. Många hade aldrig varit tillbaka på Solbacka sedan studentdagarna. Kanske 40 och 50 år sedan. Ett glatt gång var de som firade 30-års jubileum (1964) med herrar Göran Bryntse och Lars Jeurling i spetsen.

Efter middagen blev det som vanligt kaffe, grogg och däss i Gripsholmssalen. Eftersom Solbacka nu kan ståta med en elegant bar i den gamla tegelhallen blev det naturligtvis en uppsluppen stämning fram till klockan 24. Då var det dags för lite mer avspänd stil nere vid stranden framför Sjöstugan. Här serverades nattkorg, öl och läckra laxsnittar, som Torgny Zetterling och hans "Hellefors, Rökeri & Delikatess AB". Hur länge detta steandkalas pagick är svårt att fastställa, för vid 1/2 2-tiden sov tidningens redaktör redan sött i sin säng på Västerbo.

Överst: 30-års jubilarer Björn Holm, och Göran Bryntse. Underst: Claes Norberg, Monika Johansson-Döring, Björn Holm och Göran Bryntse, alla 30-års jubilarer.

Överst: Martin Gerentz och Mikael "Tarras" Lövgren var 25-års jubilarer. Fjärde raden: Björn Hellén, Torgils Bonde och Micke Oldby. Tredje raden: Carina Lövgren och Lill-Marie Persson (Petterson). Andra raden: Fler 30-års jubilarer, Björn Agertz, Göran Larsson och Gunnar Frygelius. Underst: Lars Jeurling tillsammans med Hans Dellner.

Överst: 40-års jubilärer. Fr.v. Hans-Jörgen Renck, Axel Wadström och Rolf Hintze. Fjärde raden: Axel Wadström, Rolf Hintze, Hans-Erik Lundgren. Tredje raden fr. v. Nils Rasmussen, Melcher Ekströmmer, Gunnar Skoglund och Nils-Olof Tollbom. Andra raden 45-års jubilarer, fr.v. Olle "Nappen" Carlman, Ulla och Håkan Prytz-Johansson och Pelle Friisfelt. Nedre raden fr. v. Gunnar Carlsson, Lennart Albinus, samt Bengt Brännstam.

Stora bilden överst. Studenter 1944. Främre raden: Melcher Ekströmmer, Hans-Erik Lundgren, Axel Wadström, Nils-Olof Tollbom, Rolf Hintze. Bakre raden: Gunnar Skoglund, Hans-Jörgen Renck, Nils Rasmussen. Tredje raden: Realskolejubilarer från 1944. Fr. v. Anders Wallnerstöm och Owe Hebbe (Bengtsson). Andra raden: Lennart Rosenhoff, Nils-Emil Emanuelsson och Göran Sandblad. Underst: fler 44-års studenter, fr.v. Lars-Wilhelm Sjögren, Stockholm, Hans Holck-Clausen samtalar med Frasse Bergs bustru Gunilla.

Intervju inför rektor Godings 50-årsdag.

Rektor Goding vid entrén till sin expedition.

— Den ideala skolformen är internatskolan, men en internatskola på renaranda bondlandet. Visteise på landet ger alltid bättre utvecklingsmöjligheter än stadens kvalm, och kontakten mellan lärare och elever blir starkare och naturligare i en skola av internattyp än i andra skolformer. Internatskolans kan aldrig helt ersättas ett gott hem. Den ger emellertid en mycket god ersättning, och erfarenheten har visat, att eleverna i internatskolorna längst efter skoltidens slut ha sin skola i kart minne. Landsbygdens begivade ungdomar är handikapade när det gäller skolutbildning. Endast bättre situeringade familjer ha råd att sända sina barn till fortsatta studier i städerna. För landsbygdens ungdom vore det både skäligt och hämpligt om staten ordonnade internatskolor med erorderliga anslag. Även dessa skolor skulle ligga på landet, och ett villkor för gott resultat vore, att skolorna leddes av driftiga personer som vore obundna av alla hyrkratiska instag.

Den som uttalar dessa tänkvärda ord är rektor vid Solbacka läroverk i Gryts F. Goding. Han vet vad han talar om, ty han har i många år med kärlek och energi arbetat i skolor med internatform.

En av våra medarbetare gjorde ett besök på Solbacka här om dagen, och anledningen till besöket var att få ett samtal med rektor inför dennes 50-årsdag, som infaller söndagen den 6 september.

Skall man vara formell är rektor Goding sörmlänning. Han är född i Jäder, där fadern var kantor och organist. Redan ett knappat år efter det sonen kom till världen flyttade dock familjen till Godegård i Östergötland. Rektor Goding tog sin studentexamen i Linköping 1910 och

fortsatte därefter sina studier vid Stockholms högskola. Under studietiden bedrev han privatärarverksamhet. År 1919 avlade G. II, mag. examen. Samma år kom han som lärare till Nyköpings läroverk. — Från denna min tid i Nyköping har jag de angenämaste minnen, berättar rektor Goding. Rektor Westman tog väl emot mig och ordonnade för mig, och väl omhändertagen blev jag i flera av stadens hem. Det var nog den roligaste tid jag haft som skolman. En vacker stad och glada, vänliga människor!

1920 flyttade G. till Söderläje och övergick sedan till internatskolorna, närmare bestämt till Gustafssbergs barnhusskola utanför Uddevalla, en donationsinrättning. — Jag hade alltid haft intresse för internatskoleformen och spekulerat över att få arbeta i den, säger rektor, och nu hade jag fått mina önskningar uppfyllda. Gustafssbergs barnhusskola var till endast för fattiga barn. Den lärde full uppostran åt barn från 8 års ålder och fram mot 16–17 år. Den var på den tiden realskola. Barnen utrustades väl när de lämnade skolan. Vid denna skola befästes mitt intresse för internatskoleformen med dess nära kontakt mellan lärare och elever.

Rektor Goding gjorde sina två provår vid Södra Latin i Stockholm och fick där efter anställning vid kommunala mellanskolan. Vid sidan av sin befästning hade han även andra tjänster. Och så komma vi fram till år 1926.

— Jag hade varit ute mycket tidigt på en skidtur, berättade rektor, och blev därunder av en händelse påminnat om mina Gustafssbergs pojkar. Längtan till internatskoleformen blossade upp. När jag

vid hemkomsten läste min tidning fanns där en annons, i vilken det stod, att rektorsbefästningen vid Solbacka läroverk var ledig. Jag såkte och — fick den. Första juli samma år tillträdde jag befästningen.

Vad rektor Goding betyrt och betyder för Solbacka läroverk omväntas både i bygden och långt utanför denna. Han har livet igenom varit ivrig försvarsvar och det är därför logiskt, att han redan under sin första tid på Solbacka bildade en skytteförening och ordonnade med värvtjänst för pojken längst innan sådan tjänst blev påbjuden i förfatning. En praktisk skjutbana finns i närheten av skolan, och idrottsplatsen invigd sjön mellan Stjärnhov och Solbacka torde höra till de vackraste i landet. Rektor Goding är själv gammal idrottssman och idrottsmänniska, och när en rektor har sådana friska intressen är det inte underligt, att ynglingarna på Solbacka med liv och lust går in för idrottsarbetet på sin fritid. Det är knappast någon överdrift om man påstår, att det hålls minst en tävling om dagen vid läroverket, som för övrigt själv håller sig med en välordnad idrottsplats och präktiga tennisbanor. Men det är inte bara idrott och värvtjänst som blivit gynnade vid Solbacka. Rektor är gammal studentsångare och tillhör ifallfarande fastän passiv Stockholms studentsångarförbunds elitskola. Han har bildat skolans stråkörkester och manskyrkan och med sitt stimulerande inflytande fått dem i hög klass. Det blev givetvis otråkligt, att pojken också bildade en jazzorkester men denna mer ytligt tidsbetonade sammanslutning får hålla till i källaren med sina sannolikt ganska frimodiga övningar. En så betydande man som en läroverksrektor i Gryts lantliga miljö har självfallet blivit utsatt för många påtryckningar att engagera sig i det kommunala arbetet. Men rektor resoneras som så, att det behövs en mans helha kraft och energi för att tillfyllst sköta ett läroverk med ett par hundra elever, och därfor har han — med få undantag — avsagt sig uppdrag.

Hur skall nu skildringen av rektors person avrundas och avslutas. Det är inte gott efter en kort visit. Den som skriver detta vägar dock gruppera följande adjektiv: sprudlande vital och energisk, ungdomligt spontan, kraftfull, klok och tolerant. Dock inte tolerant när det gäller avskall på fosterländskåra intressen och på omsorgen om de unga elevernas hälsa.

LÄROVERK AVEN FÖR BYGDEN

— Internatskolan?

— Jag har inte haft någon förebild för min skola här. Det talas för övrigt så mycket om England som förebild när det gäller internatskolor. Det har dock mycket, mycket långt funnits klokt ordnade

internatskolor i Tyskland, Schweiz och andra länder. Pojkarna på Solbacka har i skolan en ersättning för ett hem. Jag måste dock understyra, att en skola aldrig kan ge fullgod ersättning för ett gott hem. Pojkarna få dock kärlek till sin skola. Under de normala tiderna, när det fanns bättre kommunikationsmöjligheter kommo de gamla eleverna gärna hit och hälsade på, och detta gladdes inte minst deras rektor. Det talas om, att sådana o. skolor är en slags inräntningar för överklass. Det är ju klart att det blir kostsamt att hålla sina barn i en internatskola, men man här samtidigt håller i minnet att många föräldrar med stora uppförningar håller sina pojkar här. Skolan har inga och har aldrig haft några statsanslag. År 1926 riknade skolan 26 elever. Nu uppgår elevantalet till cirka 200, vilket måste anses vara en stor framgång. I år har vi inte mindre än 27 elever från Gryts socken. I regel har jag icke uppturit avgifter för ynglingar från Gryt, utan de som ha betalt för sig kunnat räknas på ens handens fingrar. Ett villkor är dock att dessa bygdens söner skola ha visat sig mycket duktiga i folkskolan. Man kan alltså räkna med att här finns ett litet läroverk för bygden omkring. Även kan här omtalas, att åtskilliga begavade pojkar gratis fått sin skolutbildning vid Solbacka.

LANDSBYGDENS BEGAVNINGAR HÄR HANDICAPADE.

— Skolformens fördelar?

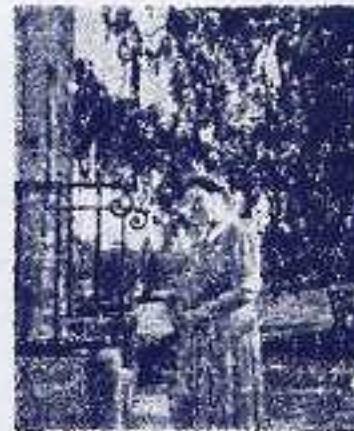
— Internatskolan erbjuder först och främst vistelse på landet, frisk luft och härliga omgivningar. Den ger med andra ord bättre utvecklingsmöjligheter för de unga än vad staden kvalm ger. Och detta med miljön är en grundläggande faktor. Skolan skall ligga på ren, rama landsbygden, det är ofrånkomligt. I en sådan här skola utvecklas förhållandet mellan lärare och elever på ett naturligt och för trivselen lämpligt sätt. På lärarna ställas stora krav. De måste helt enkelt visa sig vara goda fostrare och karaktärsdansare. För att bli stadigvarande lärare på Solbacka fordras en provtid. Vi har här en helt unik form, "biträddande lärare". Genom detta urval av lärarkräfter får vi friska människotyper med kängning för vitterhet, musik, sång och idrott. Som merit gäller dock inte endast att ha sådana förmämliga intressen och tillgångar, utan läraren måste även ha förmåga och vilja att dela med sig av sitt kunnande på dessa områden åt eleverna.

— Och nu kommer jag till kärnpunkten i mitt resonemang, säger rektor. Det finns åtskilliga begavade ungdomar från landsbygden, vars föräldrar inte har råd att hålla dem i en högre skola. Detta innebär en förlust inte endast för ungdomarna ifråga utan även för nationen. Och nog vore det väl en god tanke att uppriätta lantliga internatskolor för dessa ungdomar. De skulle givetvis vara statsunderstödda så det blev låga avgifter

över lag. Skulle jag drista mig skriva upp riktlinjerna vidare för en sådan tankt skola skulle jag hålla fast vid följande: Friplater skulle finnas till halva antalet elever, sänkta avgifter för flertalet. En mycket viktig sak vore också att organisationen aldrig flinge stelnas i formen. Det hela skulle drivas rörligt, och även rent pedagogiskt skulle stor frihet lämnas åt ledning och lärare.

DEN LANTLIGA MILJÖN BETYDER MYCKET.

Värt besök på Solbacka slutade med en god lunch i den ståtliga matsalen med dess härliga utsikt över Kyrksjön samt med en rundvandring i lokaliteterna. Husmor fra Märta Julius visade med berättigad stoltet på sitt moderna kök och på ynglingarnas proppa men spartanska studiekammare, utanför vars fönster björkkarna draperade sina lövslingor. Det är inte underligt, att stortadens söner snabbt växa in i denna lantliga miljö och få intresse och förståelse för landsbygdens strävanden.

Husmor fra Märta Julius.

Rektor berättade också, att en del av ynglingarna få sällan intresse för lantbruksarbetet att det nästan blir besvärande. Han talade också om Solbacka-Idrotten och visade de goda banorna, där så många tävlingar hållits. Idrotten konkurrerar inte med studierna, saade rektor, ty eleverna kunna idrotta endast på sin fritid, och här ligger det så till att lisplugget är obligatoriskt. De yngre få till och med läsa sina läxor under uppsikt. Här är det fram för allt fråga om arbete! Vilket dock inte hindrar att förfördeles såsom musik och sång och annat har sin skälig tillmåttा tid.

Nu börjar höstterminen vid Solbacka på tisdag, och den börjar med värntjänst. Mycket mer vore att berätta om Solbacka och dess traditioner. Nog sagt, att ett av de främsta tecknen på rektor Goding och hans skola är den aldrig svikande fosterlandskänslan — som här i tieradiga avseenden omsatts i handling.

Erl.

Hovrättsrådet Lars Wilhelmsson,
Karin Godings systerson.
Eleve på Solbacka 1946-1949.

FOLKE GODINGS VÄNNBOCK.

I våras överräcktes den hittills präktiskt taget okända "Godingska Vänboken", som sedan Folke Godings död 1966 har befannits i Karin Godings ägo. Efter tru Godings död 1993 blev det hennes systerson Lars Wilhelmsson som fick i uppdrag att överraka boken som en gåva till Solbacka Sport & Konferens. Under en liten ceremoni, före Solbackapojkarnas årsmöte, överraktes boken av en lite förvånad ledning. Det är så här många år efteråt svårt för den personal som idag är verksam på Solbacka att ana hur denna gåva skall hanteras. Och var den skall förvaras för att inte behöva läsas in och bli bortglömd.

Efter en hastig blick i den 20-kilo tunga foliebandet insåg jag att det i första hand borde vara av intresse för Solbacka-Tidningen att publicera de avsnitt som vittnar om svunna dagars Solbacka.

Boken skrevs av ett stort antal vänner till Folke Goding i samband med hans 50-årsdag 1942. Varje kapitel är handskrivet eller maskinskrivet av resp. vän och därefter bander till en jättevolym. Utöver alla texter finns också ett stort antal vackra akvareller.

Jag har valt ett kapitel som är författat av gymnastikläraren Hjalmar Falk, som tjänstgjorde på Solbacka under åren 1904-1908. Det är en intressant skildring eftersom den beskriver på ett nära sätt hur förhållandena var då skolan just hade anlagts. Dessutom kan det också betraktas som en följetong till de bilder

jag publicerade i förra numret av Solbacka Tidningen 1993, där flera av fotografierna kan ses som illustrationer till Hjalmar Falks beskrivning av skolan de första åren.

"Stockholm i augusti 1942.

Allrajämt har jag i livligr minne det tillfälle då jag för första gången hörde talas om Solbacka. Det var någon dag under julbelgen 1903. Min mycket gode vän och studentkamrat Adolf Laurin - numera redaktör i Linköping - hade av någon anledning kommit att under höstterminen 1903 hamnat som lärare vid den något år förut startade skolan. Han sökte upp mig under jullovet och lovpriade livet på Solbacka i så entusistiska ordalag, att jag höll på att bli grön av avundsjuka. Själv gick jag nämligen och vantrivdes hemma under ett nödsvunget uppehåll i min militära utbildning, där jag på vägen mot de eftertraktade officersepiteterna hittills endast nått den mest blygsamma sergeantgraden.

Gymnastikläraren Hjalmar Falk.

Jag ville alltså nödvändigt bort från vegeterandet där bemina, som tog på nerverna. Och genom min vän Laurins förmedling blev jag efter diverse skriftliga förhandlingar med Solbackas allsmäktiga föreståndarinna, fröken Louise Hansson, engagerad för värterminen 1904 såsom gymnastiklärare vid skolan. Huruvida fröken Hansson härvid ledes av en lycklig intuition eller ej, må här lämnas därför. Men så mycket är säkert, att jag själv räknar min lärartid vid Solbacka, som i olika reviderat inföll under åren 1904-1908, till den lyckligaste perioden i mitt ganska växlingsrika liv.

Skolan hade, som sagt, startat någon gång vid sekelskiftet och räknade läsåret 1901-1902 som sitt första egentliga arbetsår. Det var Anders Jeutling - Stockholms-Tidningens grundläggare och agare - som tog initiativet till Solbackastiftelsen och härmed i detta liksom i så många andra avseenden visade sig vara långt före sin tid. Till skolans första chef hade han kallat sin gamla vän fröken Hanson, och att han härvid träffat ett i allo lyckligt val, torde stå höjt över varje tvivel.

När jag nu jämför den förut omnämnda planchen i årsredogörelsen med den bild, jag i minnet bevarat från Solbacka för snart fyrtio år sedan, är skillnaden släende.

Av de nuvarande många byggnaderna fanns då endast Gamla skolan, Klostret, Reserven, Nain och Vakten. Allt annat i byggnadsväg har tillkommit senare, främst då Gymnastiken, som uppfördes redan under min tid. I Skolan varo på nedre botten inrymda tre lärosalar, och korridoren utanför fick tjänstgöra såsom en högst provisorisk gymnastiksals. Övre våningen inrymde en lärosal samt elev- och lararrum; här bodde under min tid dåvarande "studierektorn" kandidat Nils Hammarkvist, som slutade sina dagar såsom rektor vid en kommunal mellanskola nägonstans i Dalarna. I Klostret residerade fröken Hanson - gemenligen kallad "gummian" - i en diminutiv dubbeltrapp upptill vänster, varvid hennes sovrum utgjordes av den inre skrubbben och det lilla rummet utanför fick tjänstgöra såsom "rektorsexpedition". Här stod också den fruktade stol, där eleverna fingo sitta ett visst antal timmar under fritid såsom straff för begångna förseelser av ett eller annat slag. I övrigt fanns här lärar- och elevrum samt den s.k. salongen, där skolans lärare och lärarinnor samlades efter för dagen slutat varv för att under "gummians" uppsikt sällskapa med varandra. I Klostret disponerade jag under hela min Solbackatid gavelrummet utåt vägen med en innanför belägen skrubb såsom toalettrum. Den nuvarande Reserven gick då under benämningen Mässen och inrymde på nedre botten den gemensamma matsalen med vackert textade tänkespråk ur Havamal på väggarna. En trappa upp fanns en samlingssal för pojkar och lärar- och gastrum. I Nain bodde en lärare och ett antal pojkar, och i Vakten dåvarande vaktmästaren Andersson - en prima karl, som åtnjöt "gummians" odela förtroende. Där fanns även ett par lärosalar för de mindre pojkarna.

Antalet elever värterminen 1904 var inte stor. Jag kan ej ange siffran exakt, men sakrilligen översteg den inte tretton. Däremot har jag av någon anledning bevarat en liten anteckningsbok över pojkarne från höstterminen 1906. Skolan hade då vuxit ut till sexklassig, och antalet elever i de "högre" klasserna uppgick till inalles 24, nämligen 5 i klass 6, 7 i klass 5, 4 i klass 4 och 8 i klass 3. Därtill kommo pojkarne i småklasserna, vilka väl utgjorde ett tiotal eller så omkring.

Det dagliga livet på Solbacka var strängt reglerat och tidsindelat. På morgonen kl 07.30 efter "första frukosten" - välling och hård smörgås - var det gymnastik och därefter gemensam morgonbön i "mellansalen" i skolan. Den förrättades av fröken Hanson personligen och bestod i en psalm, en kort betraktelse ur Beskow samt bön och en psalm som avslutning. Vid förfall för "gummian" fick någon av lärarna vikariera, och då blev andaktstunden avsevärt förkortad. Så följde lektioner mellan kl. 8.00 och 10.00, därefter gemensam frukost och sedan lektioner igen mellan kl. 11.00 och 14.00. Så intogs den gemensamma middagen kl. 14.30, och sedan var det fritid till kl. 17.00, då den obligatoriska läxläsningen vidtog till kl. 20.00. Härvid turades lärarna om att en vecka i taget sköta övervakningen och förhöra samtliga pojkar alla läxor genom

lämpliga stickprov. Ingen fick lämna överläsningen, förean han hört upp sina läxor inför den vakthavande läraren. Så földe kvällsvarden kl. 20.00, varefter pojkena varo fria till kl. 21.00, då alla skulle bege sig till sina rum. Och en halvtimme senare skulle det vara släckt och tyst i alla pojkrummen, vilket kontrollerades av vederhörande lärare.

Som synes var det inte mycket tid över för pojkena att roa sig på egen hand. Fritiden efter middagen ägnades åt lek och idrott. Under min första termin finge de äldre pojkena bl.a. syssla med skjutning med salongsgevar, vilket var ett mycket uppskattat nöje. Vintertid idkades med förkärlek skridskosegling på Kyrksjön. Den korta timmen efter kvällsvarden upptogs oftast av friluftslekar i skolans omgivningar. En gång i veckan skulle pojkena skriva brev

er det hette, varvid ett besök på järnvägshotellet ansågs vara obligatoriskt. En och annan Stockholmsresa förekom också, men det var inte så lätt att få "gummans" tillstånd till. Skolarbetet fick under inga förhållanden bli lidande. Vid samlingen i "salongen" kunde det ibland hänta, att "gumman" tog fram en flaskan punsch. Härvid vankades det precis ett och ett halvt glas per man; när denna ranson serverats, korkades flaskan obarmhärtigt till med en signifikativ smäll och bars ut i "förrådet", som stod under trocken "Lalla". Natt och Dags speciella uppsikt. All förturering av sprit på lärarrummen var naturligtvis strängt förbjuden. Ljuspunkter i den tämligen enformiga tillvaron utgjordes i övrigt av inbjudningarna till Jättna, där redaktör Jeuring med maka utövade ett charmant värdskap.

Skolporträtt från läsåret 1904-1905 framför Klostret. Den i texten omnämnde Nils Hammarqvist står som tredje man i den tredje raden. Till höger om honom den stigande magister Stålhamre. Rektor Anders Jeurlings söner Sten och Dag sitter med sjömansmössor i den främre raden som andra och tredje pojke.

hem, vilket nog var rätt påfrestande för de mindre. Breven inlämnades öppna för vederbörlig granskning av "gumman" personligen. Även ankommande paket med godsaker till pojkena granskades noga, och innehållet ransonerades ut i lämpliga portioner. Respekten för "gumman" var mycket stor – även hos lärarpersonalen. En sträng disciplin upprätthölls, och även tämligen oskyldiga förseelser av pojkena bestraffades obonhörligt och omedelbart efter hälften undersökning. Det vanligaste straffet var hävd vid den örut omnämnda "stolsittningen". Några grövre försyndelser kan jag emellertid inte critera mig.

Tillfällena till nöjen och förströelser varo mycket sparsamma för både lärare och elever. Vi lärare foro någon gång in till Gnesta för att "klippa häret", som det så vack-

livet gick sin gilla gång under strängt arbete och i enkla, patriarchaliska former. "Gumman" Hanson styrsedde sin älskade skola med fast och säker hand, vilket nog var välgörande för både lärare och elever. Lärarlönen varo på den tiden blygsamma: under min första termin utgjorde den kontranta lönen 75 kr. i månaden, och när jag är 1908 definitivt lämnade Solbacka, hade den stigit till 125 kr. Men man hade ju ingen möjlighet att göra av med några pengar på själva skolan – Stockholmsresorna varo ett kapitel för sig! – så att lönen var fullt tillräcklig. Och lärarna på den tiden varo ju endast unga studenter, som läste på sin kandidatexamen, eller unga officerare, som kunnat få ledighet från sin militära tjänst.

Stockholm i augusti 1942.

Karin Goding, rektorsfru på Solbacka i 33 år, född Williamson, avled den 7 december 1993. Hon föddes den 21 april 1899 på Hagby gård i Årla församling utanför Eskilstuna, där hon växte upp tillsammans med fem bröder som det fjärde barnet i syskonkretsen.

Karin Goding började sin skolgång i hemmet tillsammans med de äldre bröderna och fortsatte sedan i flickskolan i Eskilstuna, där skolhuset ordnats för barnen.

Karin gifte sig med Folke Goding i november 1925. Det första hemmet var i Stockholm, där maken tjänstgjorde som lärare. Folke Goding blev rektor på Solbacka 1926, där makarna bodde till Folke Godings död den 4 mars 1966. Karin Goding bodde sedan kvar en tid i rektorsbo-

Karin hade ett stort intresse för naturen. Terrängen kring Solbacka och stugan vid Misteln blev kara strövområden. En stuga i Undersäker i Jämtland förvärvades under 1940-talet; Karin blev mycket bekant med hela fjällfloran, få kunde kugga henne på svenska och latinska växtnamn.

Karin Goding vigdes till den sista vilan vid begravningsgudstjänst i Ljusets kapell på Norra Kyrkogården i Eskilstuna den 10 januari 1994. Gravfästning ägde rum i den Godingska familjegraven på Godegårdens gamla kyrkogård den 9 juni.

Några uppgifter som nog tidigare inte är så kända, bör i detta sammanhang även lämnas om Folke Goding och om hans släkt.

Karin Goding på rektorsbostadens balkong i Skolhuset,

staden och därefter på Jättna samt flyttade i början av 1970-talet till Eskilstuna.

De första åren på Solbacka var Karin Goding, liksom många lärarfruar på skolan, husmor för elever och elevhem. Skolan utvidgades betydligt framför allt under 1930-talet och Karin Goding fick alltmer gå in i representativa uppgifter vid sidan av Folke Goding. Paret hade ett omfattande umgänge, ett aktivt trihluts- och fritidsliv. Som gammal studentsångare hade Folke Goding nära kontakt med Stockholms studentsångarförbunds medlemmar, som från och till förflyttade aktiviteter till Solbacka.

Karin Goding var aktiv inom Röda Korsets arbete, särskilt under krigsåren, i lottarörelsen. Som en kuriositet kan nämnas att hon var en skicklig pistolskytt; för övrigt en verksamhet som då inte fick bedrivas inom lottarörelsen.

Han föddes i Jäders församling utanför Eskilstuna den 6 september 1892; fadern var folkskollärare och kantor. Familjen flyttade då Folke var några år gammal (1895 eller tidigare) till Godegård i norra Östergötland. Han gick i Linköpings läroverk och avlade studentexamen 1910, 17 år gammal, och studerade sedan vid Stockholms högskola, där han avlade fil mag-examen med matematik som huvudämne.

Folke Goding tjänstgjorde sedan som lärare bl.a. i Stockholm och vid en internatskola i Bohuslän. Han var rektor vid Solbacka 1926–1959 och hade dessutom hand om de administrativa och ekonomiska angelägenheterna även några år sedan han avgått som rektor.

Man har val allmänt trott att släkternamnet Goding har anknytning till Godegård men så är inte fallet. Det är nämligen en vallonsläkt där det ursprungliga namnet "försven-

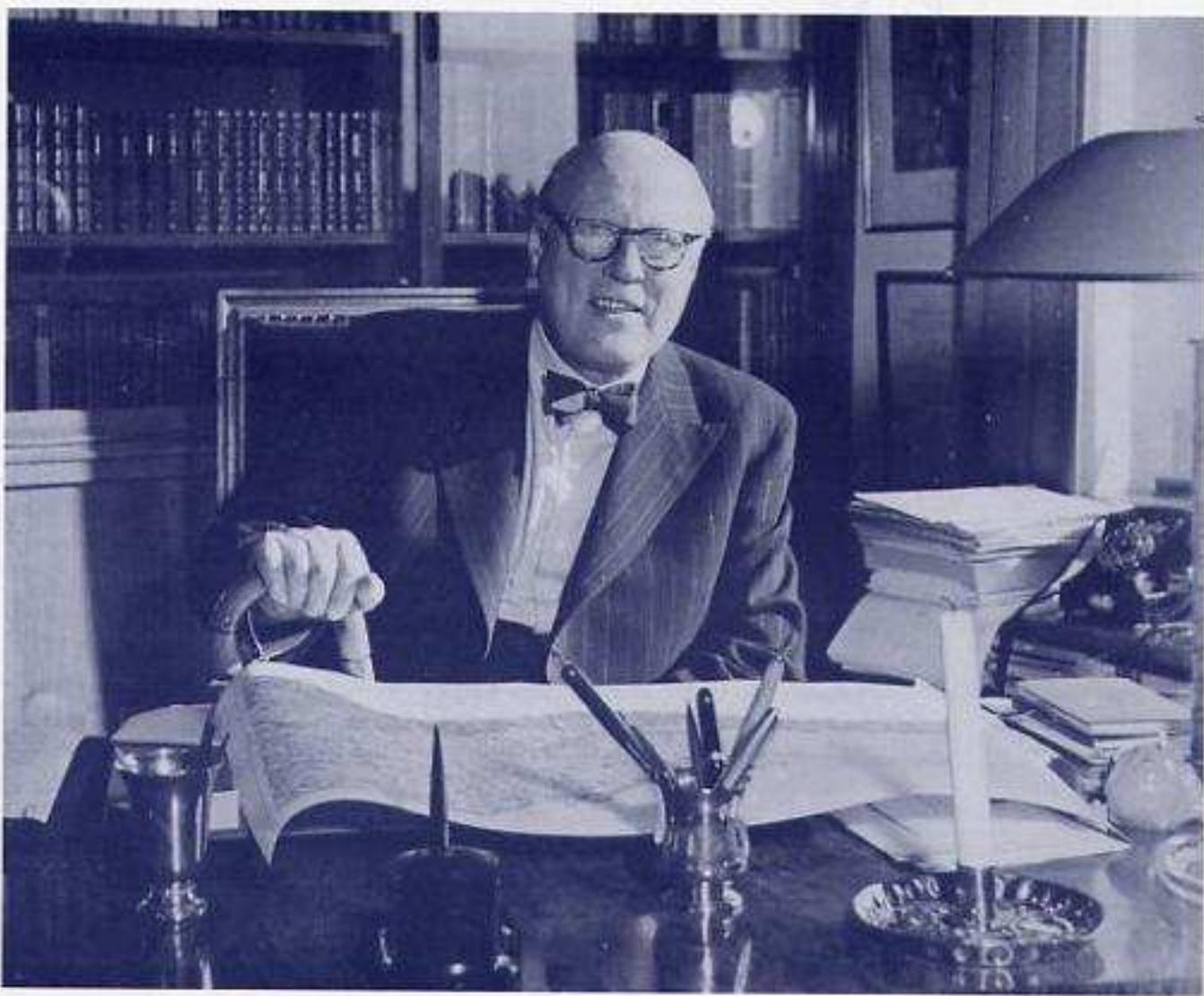
skats" till Goding. Inom den Godingska släkten har bedrivits en omfattande släktforskning. Av erhållna uppgifter framgår bl a följande.

Den första i "ankedjan" för släkten hette Jean Godow och var född före 1600. Han skrev kontrakt i Liege den 28 juni 1627 med Louis De Geer att följa med denne och andra valloner till Sverige och kom till Finspong (Finspång) strax därefter. Finspong var ju huvudort för de invandrande valloneterna.

Jean:s son Erik och sonsonen Simon använde namnet

använt sedan enbart namnet Goding. Olof Goding/Godow var mästersven vid Gryts bruk och Simon Goding mästersmed vid Heddebo bruk. Mästersmeden var den främste i arbetslaget och hade mästersvenner som medhjälpare. De båda brukna låg i Svennevads församling i östra Närke, strax norr om gränsen till Östergötland. Gryts bruk finns fortfarande kvar och tillverkar där spik och andra järnprodukter.

Släkten bodde sedan i Svennevad. Det finns även några som varit mästersmeder i trakten av Askersund, bl a vid

Rektor Folke Goding i sitt arbetsrum på övervåningen i rektorsvillan i slutet av 1950-talet.

Godow. Sonsonsonen Olof, född omkring 1685, använde sedan namnet Goding omväxlande med Godow. Dennes son Simon, född 1717, och senare generationer använde sedan enbart namnet Goding.

Släkten Godow var en hjulmakarsläkt, som smidde hjul till bl a den stora vattenhjulen. Männens övergick så småningom till räckareyrket. Räckning innebar att smidda järnämnen utsmeddes till större längder. Någon gång under 1700-talet övergick släkten till smedyrket.

Jean Godows son Erik och sonsonen Simon använde namnet Godow. Sonsonen Olof, född omkring 1685, använde sedan namnet Goding omväxlande med Godow. Dennes son Simon, född 1717, och senare generationer

Hammars bruk. En släktning var mästersmed vid Qvarns bruk i Krigsbergs (Kristbergs) församling norr om Roxen i Östergötland.

Folke Godings fader var född i Hammar och växte upp i Svennevad. När han sedan med sin familj flyttade till Godegård omkring 1895 var det de första i släkten som bosatte sig där. Fadern avled i Godegård 1947.

Detta har blivit en kanske väl lång och omständlig redogörelse för Folke Godings tidigare anförvanter. Den innehåller dock en hel del kulturhistoria, som också kan vara av allmänt intresse.

Munkberg & Kolam AB, Nordenskjöldsgatan 74, 115

Ernst & Young, Owe Svedberg, Box 388, 641 23 Karlshamn
Auktoriserade revisorer

Carl Wirdar Olaison
Lorichvägen 7
791 00 FALUN

Blomster Miljö Service AB, Arne Andersson, Ellipsvägen 7, Kungens Kurva, 141 70 Huddinge

MÄKLARPROFFSEN
ERNST NYBERG AB
Box 1109, 131 26 Nacka Strand.
Tel 08-661 97 00.

Proffs på Villor-Radhus,
Fritidshus, Bostadsränter. Allt kontant.

Marbon Data AB, Johan Zetterqvist, Gjutargatan 8, 112 48 Stockholm
Utbildning, Rådgivning, Projektering inom AU/ADB.

Lexus, Toyota Autoimport AB, Box 1103, 172 22 Sundbyberg

Sandhamns Värdshus, Lars Wikström, Box 79, 130 39 Sandhamn
Öppet året om sedan 1672.

Chezelle AB, Anders Berg, Box 258, 129 02 Hägersten
Butiker i Tyresö Centrum och i Södertälje.

Johansson & Sjöstedt Advokatbyrå, Box 230, 151 23 Södertälje
Alla behöver förr eller senare en bra jurist.

Dentallab AB, Hans Bergman, Box 35, 544 21 Hjo

Fermenta Läkemedel, Olof Milveden, Box 110 91, 404 22 Göteborg

Lars Frisell, Ave Jonet 2, 1640 Rhode S:T Genese, Belgien

Sverker Hübinette, Stora Husarn, Österleden, 130 35 Ingarö

Enstaberga Trä & Byggnads AB, Anders Engvall, Box 6, 610 53 Enstaberga

Wasabanken, Mikael Löfgren, Kungsgatan 15, 111 43 Stockholm

ME-Konsult AB, Magnus Edsäter, Fullersta Torg 6, 141 35 Huddinge

Göran Ragmar Advokatfirma AB, Torstenssonsgatan 3, 114 56 Stockholm

Lars Jeurling, Bergstigen 21A, 182 74 Stocksund

Protorst Forsteknik, Torgils Bonde, 640 25 Julita

Nu är det snart Jul igen!
Alla uppskattar lax och äl till julen.
Den bästa gävan till dina kunder.

Hellefors Rökeri & Delikatess AB, Torgny Zetterling, Skräddarvägen 6, 632 23 Eskilstuna

Försäljning: Kungsgatan 86, 632 21 Eskilstuna, Tel. 016-12 52 90, Fax 016-12 16 70

Tillverkning och försäljning: Hammars Industriområde, 712 95 Grythyttan, Tel. 0591-192 00,

Vårkalias på Backen!

Välkommen till Solbackadagarna 20 - 21 maj 1995

Det börjar våras ordentligt på Solbacka och då är det också dags för våra årliga festligheter på Backen.

Här har vi några viktiga händelser:

15.00 Samling & incheckning i receptionen.

16.00 Årsmöte i Aulan.

19.00 Gålamiddag i Mässen.

Här har vi vridit upp volymen och kvaliteten på middagen.

Vad sägs om följande meny:

Marinerade Jätteribbor

Rödevinmarinerad Lammettest med myntasås,

grilljord tomat & syltade kantareller

Färskt bär med Glass & Gräddé

Drycker: Vitt vin, rött vin, vatten & Kaffe på maten

På nattkröken blir det surr och traditionell korvgrillning vid Sjöstugan.

Söndagmorgon mellan kl. 07.30 - 09.00 serveras frukostbuffé i Mässen.

Dansa med Anders Engbergs Orkester!

Vi har en sådan tur i år att vi har möjlighet att efter middagen dansa till ett av Sveriges populäraste dansband, Anders Engbergs, som gästar Solbacka. Det kommer bli full fart i idrottshallen och siktet kommer Sörmlands alla danssugna. Givetvis är vi välkomna. Dansbiljet löses i receptionen.

För att underlättा bokning och betalning gör var och en det direkt till Solbacka.

Bokning måste göras senast fredagen 5 maj, direkt till

Solbacka på telefon 0158-406 00 eller faxa 0158 - 411 38.

Ett antal rum är förbokade och de som bokar först får också möjlighet att välja de bästa rummen efter smak och plänbok. Enkelt och rättvist. Betalning sker vid incheckning direkt i receptionen. De som endast kommer som nödaggäster betalar också i receptionen innan middagen.

Priser: Hotellrum med frukost från 150 kr/person.

Tillval kan göras, men då stiger också priset.

Middag 395 kr/person

Vill du fråga något som berör jubilaren; ring Guje Carlsten 0155-218 135.

Övriga frågor; ring Jan "Munken" Munkberg 08-16 69 30.

Väl mött på Solbacka!

Carl Wirdar Olaison
Lorichvägen 7
791 00 FALUN

Bilden är tagen vid en frukost i Måsön av fotograf Bo Arnböll till Bildjournalists reportage om Solbacka bistro 1960.

INBJUDAN

Välkommen till det högtidliga firandet av Solbackas 100-årsjubileum

ELEVER, LÄRARE OCH HUSMÖDRAR UTANFÖR KLOSTRET 1905, FEM ÅR EFTER SOLBACKA LANTLÅROVERKS FÖRSTA LÄSÅR.

Välj och välj det rätta!

Fredagen 18/5 - Söndagen 20/5

Tel: 0158-406 00 • Fax 0158-411 38 • E-mail: bokningar@solbacka.se

Bokningskarta

INRILLUMSMÄRKE 1	Arbetsmästare, fördrink, bättremiddag med snaps.	Vin sötat logi och trubostubbe.	Formidlagskaffé, lunchbuffé, eftermidlagskaffé, iuhdunsmiddag med fördrink, snaps, vin samt kaffe och avoc.	Lögs! dubbelrum utan d/wc = 190:-.
INRILLUMSMÄRKE 2	Förmidlagskaffé, lunchbuffé, eftermidlagskaffé, iuhdunsmiddag med fördrink, snaps, vin samt kaffe och avoc, lögs! och trubost.	Förmidlagskaffé, lunchbuffé, eftermidlagskaffé, iuhdunsmiddag med fördrink, snaps, vin samt kaffe och avoc.	Lögs! enkeltrum med d/wc = 130:-.	Lögs! enkeltrum med d/wc = 120:-.
INRILLUMSMÄRKE 3	Lördagen 19/5 - Fredagen 18/5 - Lördagen 19/5	Förmidlagskaffé, lunchbuffé, eftermidlagskaffé, iuhdunsmiddag med fördrink, snaps, vin samt kaffe och avoc.	Lögs! enkeltrum utan d/wc = 1100:-.	Lögs! dubbelrum utan d/wc = 1000:-.
FREDAGEN 18/5 - SÖNDAGEN 20/5	Lördagen 19/5	Förmidlagskaffé, lunchbuffé, eftermidlagskaffé, iuhdunsmiddag med fördrink, snaps, vin samt kaffe och avoc.	Lögs! dubbelrum med d/wc = 1300:-.	Lögs! dubbelrum med d/wc = 1200:-.
FREDAGEN 18/5 - SÖNDAGEN 20/5	Fredagen 18/5	Förmidlagskaffé, lunchbuffé, eftermidlagskaffé, iuhdunsmiddag med fördrink, snaps, vin samt kaffe och avoc.	Lögs! dubbelrum med d/wc = 165:-.	Lögs! dubbelrum utan d/wc = 165:-.

Välkommen till 100-årsjubiléet i dagarna tre!

Det är i år 100 år sedan redaktör Anders Jeurling förverkligade drömmen om att, för storstadsbarn, skapa en skolmiljö i en lugn och lantlig omgivning. Trots att han ägnade större delen av sin tid åt Stockholms Tidningen, som han bildat 1889, var han samtidigt besjälad av ett stort intresse för en rad olika typer av social verksamhet. I sin kärlek till naturen var han kanske något av en romantiker, men av det slag som hade en medfödd förmåga att se till att drömmarna blev verklighet.

Solbacka blev kanske hans största och viktigaste livsverk. I sitt hälsningstal vid Solbackas invigning 1901, beskrev han hur han från första stund greps av den enastående naturskönhet som trakten kring Kyrksjön och Jättna bjöd på och att han omgående "beslutat att på denna plats grundlägga en allmännyttig anläggning".

Det gjorde han med besked. Vid en solig björkbacke på Kyrksjöns norrsida vid det lilla torpet "Västerjättna" fann han en idealisk plats för sitt skolprojekt. Han gav platsen namnet Solbacka. På sensommaren 1901 startade den första terminen på Solbacka Lantläroverk med ett knappt tiootal elever. Drygt 50 år senare hade skolan vuxit till en av Sveriges största internatskolor.

För att fira Anders Jeurlings framsynta internatidé har Solbackapojkarna därför den stora glädjen att inbjuda till ett unikt och hejdundrade 100-årsjubileum i dagarna tre.

JUBLANDE GLADA STUDENTER 1968, FRÅN VÄNSTER PER MAGNUS IHSE, JOHAN FALKENBERG OCH BO LENNART KAMPF.

